

Citation:

H.W. Bodewitz, Levensbericht J.W. de Jong, in:
Levensberichten en herdenkingen, 2001, Amsterdam, pp. 39-42

Levensbericht door H.W. Bodewitz

Jan Willem de Jong

15 februari 1921 – 22 januari 2000

Jan Willem de Jong

Op 22 januari 2000 overleed te Canberra onze correspondent in Australië Jan Willem de Jong. In de wereld van de Indologen en met name van de Boeddhologen was J.W. de Jong (zoals hij zich in zijn publicaties placht aan te duiden) een invloedrijk geleerde. Vooral in Japan was zijn reputatie groot. Door zijn enorm aantal recensies (speciaal in het mede door hem opgerichte *Indo-Iranian Journal*) en zijn overzichtsstudie *A Brief History of Buddhist Studies in Europe and America* (Benares 1976, herziene en uitgebreide herdruk Delhi 1987, herdruk Tokio 1997) heeft hij het carrièreverloop, de reputatie (en in sommige gevallen de stemming) van menig Indoloog mede bepaald.

Zijn talenkennis was zeer uitgebreid: kennis van de bekende schooltalen van het gymnasium, passieve beheersing van Russisch, Italiaans, Deens en verder grondige kennis van de voor zijn vakgebied relevante talen Chinees, Japans, Mongools, Tibetaans, Sanskrit, Pali, etc. (ik heb er ongetwijfeld enige over het hoofd gezien).

Hij werd geboren te Leiden op 15 februari 1921 en bezocht daar het gymnasium. De aanvang van zijn studie te Leiden (1939) viel op een ongelukkig moment, aangezien in het volgende jaar de oorlog uitbrak en de Leidse universiteit langdurig gesloten werd. Niettemin wist hij (na een kandidaatsexamen afgelegd op 19 november 1941) reeds in december 1945 het doctoraal te behalen in de studierichting Sinologie met als bijvakken Japans en Sanskrit.

Kort daarop vertrok De Jong voor verdere studie naar Harvard, waar hij zich gedurende een jaar verder toelegde op het Boeddhistische Sanskrit bij Walter Eugene Clark.

Na terugkeer in Europa zette hij meteen zijn studie voort in Frankrijk, waar hij zich in Parijs van 1947 tot en met 1950 verder specialiseerde bij de bekende Boeddholoog Paul Demiéville. Hier legde hij zich ook toe op het Tibetaans. Franse invloed heeft zijn verdere leven bepaald. Hij huwde in 1949 met de Française Gisèle Bacques. Nog vele jaren later publiceerde hij in het Frans.

Zijn dissertatie, waarop hij in 1949 te Leiden promoveerde (bij F.D.K. Bosch) was ook in deze taal geschreven: *Cinq chapitres de la Prasannapadā*, Parijs, 1949. Dit betrof een gedeeltelijke vertaling van een filosofische, Boeddhistische Sanskrit tekst en een uitgave van een Tibetaanse versie van Candrakīrti's commentaar op Nāgārjuna's *Madhyamakakārikās*. Hier bleken reeds de uitzonderlijke nauwgezetheid en nauwkeurigheid die zijn verdere werk ook kenmerkten.

Na zijn promotie te Leiden werd hij aldaar eerst hoofdassistent (1950-1954), vervolgens wetenschappelijk medewerker (1954-1956) en tenslotte hoogleraar Tibetaans en Boeddhisme (1956). Als zodanig was hij verbonden aan het Instituut Kern, waar hij collega werd van een van zijn vroegere leermeesters F.B.J. Kuiper.

Samen met hem richtte hij in 1957 het Indologische tijdschrift *Indo-Iranian Journal* op, waaraan hij als een van de *editors* meewerkte tot en met 1998, en als *joint-editor* tot aan zijn dood. De Boeddhologische oriëntatie van dit tijdschrift, met name in de rubrieken 'Reviews' en 'Publications Received' (waarin in Japan

verschenen en vaak ook in het Japans geschreven publicaties toegankelijk werden gemaakt voor Westerse collegae) is aan hem te danken.

Vanuit Leiden publiceerde hij ook *Mi la ras pa'i rnam thar. Texte tibétain de la vie de Milarepa*, Den Haag, 1959, een teksteditie van een niet uit het Sanskrit vertaalde oorspronkelijke Tibetaanse tekst.

Negen jaar na zijn benoeming te Leiden vertrok De Jong in 1965 naar de Australian National University in Canberra, waar veel geïnvesteerd werd in de opbouw van de Indologie, en waar ook de Londense cultuurhistoricus op het gebied van Zuid-Azië A.L. Basham werd aangetrokken. Samen bouwden zij het vakgebied aldaar op. De Jong wist een dermate omvangrijke Indologische bibliotheek uit de grond te stampen aan zijn universiteit dat bij zijn dood zijn eigen privé-bibliotheek (de grootste Indologische bibliotheek ter wereld) niet meer nodig was in Australië en derhalve verkocht werd naar Nieuw-Zeeland.

In Leiden was de grondvester van de Nederlandse Indologie, Kern, onder andere gespecialiseerd op het gebied van het Boeddhisme. Diens rol werd pas weer opgenomen door De Jong, wiens vertrek derhalve betreurd werd. Gelukkig werd er na hem nog twee maal een opvolger benoemd (Seyfort Ruegg en Vetter) en is het specialisme (ondanks veelvuldige bedreiging) thans nog steeds gehandhaafd.

In Australië legde De Jong zich steeds meer toe op de Boeddhistische Sanskrit literatuur. Als monografieën publiceerde hij in 1977 te Madras *Nāgārjuna's Mūlamadhyamakakārikāḥ* en in 1979 te Tokio *Textcritical Remarks on the Bodhisattvāvadānakalpalatā*. Zijn specialisatie op de Boeddhologie en de Indische filosofie manifesteerde zich niet alleen in deze boeken, maar ook (naast de zeer talrijke recensies, soms in de vorm van review-artikelen) in kleinere bijdragen die verzameld en gepubliceerd werden in Berkeley in 1979 (de facto 1981) door zijn leerling Gregory Schopen onder de titel *Buddhist Studies*.

Genoemde Amerikaan Schopen, de Nieuw-Zeelander Paul Harrison en de Japanner Akira Yuyama behoorden tot de buitenlandse leerlingen van De Jong.

In 1977 werd hij benoemd tot correspondent van onze Akademie. In de aanbeveling werd opgemerkt dat 'nu zeker de tijd gekomen is om hem de erkenning te geven waarop hij op grond van zijn prestaties recht heeft'. Uit waardering voor zijn werk kreeg hij in 1982 een in Canberra gepubliceerde feestbundel *Indological and Buddhist Studies* ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag.

Erkenning vond De Jong vooral in Japan, waar hij een graag geziene gast was. In het Japanse tijdschrift *Hokke-Bunka Kenkyū* 14 (1988), p. 1-63 en 25 (1999), p. 1-37 verschenen zijn bibliografieën (betreffende de perioden 1949-1986, resp 1986-1997). In de reeds vermelde bundel *Buddhist Studies* was ook reeds een bibliografie over de jaren 1949-1977 opgenomen.

In 1986 ging De Jong met emeritaat, hetgeen nog geen afscheid van de wetenschap inhield. In 1989 verscheen in Stuttgart zijn boek *The Story of Rāma in Tibet*.

Text and Translation of the Tun-huang Manuscripts. Zijn artikelen op het gebied van het Tibetaans werden gebundeld in 1994: *Tibetan Studies*, Swisttal-Odendorf.

De totale bibliografie tot en met 1997 vermeldt 824 titels. Ongeveer een zevende bestaat uit monografieën, inleidingen bij boeken, artikelen, enzovoort.

Zoals geschetst was de invloed van De Jong niet gering. Toch was zijn reputatie niet geheel onomstreden. De te grote concentratie op het recenseren van het werk van anderen ging uiteraard ten koste van de eigen inbreng. Hij bestreed liever theorieën en theoretische benaderingen dan er zichzelf aan te wagen. De *reviews* van boeken op zijn eigen vakgebied waren vooral in de vroegere perioden van zijn leven nogal kritisch en scherp, hetgeen de waardering voor hem ongunstig beïnvloedde. Daar kwam bij dat hij Indologische publicaties buiten zijn eigen specialisme soms te weinig kritisch recenseerde. Voor de onbevooroordeelde specialist op zijn vakgebied gold hij echter als een eminent geleerde.

Het is moeilijk om als niet-Boeddholoog een exacte evaluatie van De Jong als wetenschapsman te geven, te meer daar zijn monografieën nogal technisch-filologisch van aard zijn. Zijn kennis van het vakgebied was groot en breed. Hij was een erudiet geleerde, wiens invloed vooral af te meten valt aan zijn artikelen en zijn kritische *reviews*. In zijn ogen deugden veel collegae niet, met name omdat ze te weinig talenkennis bezaten, filologisch te zwak waren en in hun ideeën te wild. Tot zekere hoogte had hij daarin gelijk, al zou een grotere mate van openstaan voor andere benaderingen niet misstaan hebben.

Over de persoon van De Jong heb ik eigenlijk weinig informatie, hoewel we jaren collegae zijn geweest bij het uitgeven van een tijdschrift, waarbij wij elkaar overigens slechts eenmaal persoonlijk ontmoet hebben. Hij hield afstand, maar was althans met mij uiterst hartelijk in de (veelal schriftelijke en telefonische) contacten.

Jan de Jong laat een echtgenote en drie kinderen na. Zijn zoon dr. Gaspard de Jong keerde terug naar Nederland en zet de relatie tussen de De Jongs en de KNAW voort in zijn functie van directeur van NIWI-KNAW.